

کلمات عربی در شاهنامه فردوسی

صورت ۸۶۵ کلمه (لغت) عربی که در شاهنامه آمده است

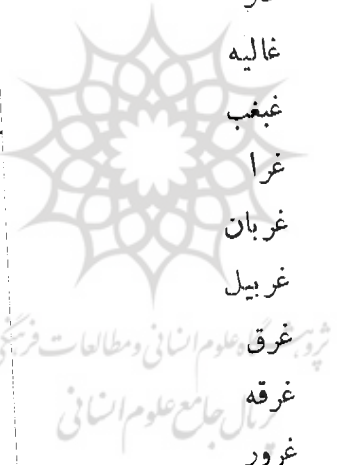
سید محمد علی جمالزاده

قسمت سوم

صندل	صحاب	شمس
صندوق	صحرا	شمع
صنوبر	صدف	شموس
صنم	صدا	شوکت
صواب	صعب	شهد
صور	صف	شهره
صورت (صورت پرست +	صفت	(جمعاً ۲۹ کلمه)
صورتگر + صورتگری)	صل (بکسر اول)	(ص)
صوفی	صلاب	صاروج
صیاد	صلابه	صافی
صید	صلاح	صباح
جمعاً ۳۰ کلمه	صلح	صبح
(ط)	صلوات	صبر
طالس	صلیب	صبح

عجب	طیب	طاق
عجم	طیره	طالع
عدد	جمعاً ۲۷ کلمه)	طامع
عدل	(ظ)	طاوس ^۱
عدو	ظلمت	طبایع
عذار	(تنها يك کلمه)	طبع
عذر	(ع)	طبق ^۲
عراده	عاج (عاجگون +	طبیل
عراق	عاجین)	طلیعی
عرب	عادت	طلب (بصورت طلبیدن)
عرش	عادی	طرایف
عرض (عرضگاه)	عار	طراز ^۳
عروس	عارض	طرب
عرین	عاشق	طرف
عز	عاقل	طرفه
عزل	عالم علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	طعنه
عزم	عالی (عالی تبار) نانی	طلایه (از طلایع)
عزیر	عام	طاسم
عزیز	عامی	طناب
عشق	عباس	طمع
عصا	عبرت	طنبور ^۴
عصر	عبیر	طوایف
عطارد	عتیب	طوق (طوقدار)
عفا		طول

غله	عمه	عفریت
غم (غمخوار + غمخواره)	عنان (عنان پیچ + عناندار)	عفو
غمکن + غمکن	عنبر (عنبر آکنی + عنبر فروش)	عقاب
غمکین + غمگسار	عبیر	عقبی
غمی + غمین)	<hr/>	عقل
غمز	(جمعاً ۶۷ کلمه)	عقیق (عقیقین)
غمزه	(غ)	عکس
غنیمت	غاب	علاج
غوطه	غار	علت
غول	غالیه	علف (علفزا)
(جمعاً ۲۴ کلمه)	غلب	علم (بفتح اول و دوم)
(ف)	غربان	علم (معنی دانش)
فال (فال زن + فال کوی	غریب	علوفه
فالگیر)	غریق	علی
فایده	غرقه	علیک
فتال	غرور	عم
فتح	غره	عمار
فتنه (فتنه انگیز)	غریب	عمارت
فخر	غریز	عماری (عمار گش)
فدا	غزل	عمان
فراست	غفلت	عمر
فراغ	غل (باغین مضموم)	عنان
فرد	غلاف	عمر (بفتح میم)
فرس		عمود
فرش		

پژوهش غرقه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 مرکز مطالعات و تحقیقات علمی
 دانشگاه تهران

قفسر ^۲	قبله	فرصت
قفق	قبطی	فرع
قفیز	قتیب	فرق
قلاده	قحط	فطرت
قلب (قلبگام)	قحطان	فضل
قلب الاسد	قد	فطیر
قلزم	قدح	فقار
قلم (قلمزن)	قدر	فقاع
قمر	قدم	فلان
قندیل ^۲	قرآن	فلك
قنطار ^۲	قرطاس	فم
قوس	قرطه	فن (فتون)
قوس قزح	قرن	فوج
قزح	قسطنطنیه	فیلسوف (فیلسوفی) ^۱
قول	قیسیس	جمعاً ۲۶ کلمه
قوی	قیس	(ق)
قیامت	قصر	قاروره
قیر (قیرگون)	قصه	قاقم
قیس	قضا	قاف (قاف تا قاف)
قیصر (قیصری)	قضیب	قامت
قیمت	قطران	قبا
(جمعاً ۵۱ کلمه)	قعر	قبضه
(ك)	قفا	قبان ^۲
کاسه		

مبارز	لطف	کافور
مبتلا	لعبت	کاف و نون
مثقال	لفج	کاهل (کاهلی)
مثل	لفظ	کتاب
مجاز	لقب	کتف (کتف) ۱
مجلس (مجلس آرای)	لقمه	کرسی
مجمر	لوا	کرم (بفتح اول و دوم)
مجاها	لوح	کتف
محب	لهو	کریمی
محراب	لیک	کسری
محرم	لیکن	کعبه
محشر	لثیم	کف
محضر	جمعاً ۱۶ کلمه	کفش (کفشگر)
محکم	(م)	کفن (کفندوز)
محمد	ماء (بمعنی آب)	کیسه
محمود	مأجوج	کیما
محنت	مال (مالدار)	(جمعاً ۱۷ کلمه)
مخروط	مأمون	(ل)
مخزوم	مأوا	لاجورد
مدام	ماوراءالنهر	لجام
مداین	مایل	لحظ و لحظه
مدح		لحن

۱- باید دانست که هر دو کلمه «کتف» و «کتت» (بهمان وزن و معنی «کتف») در شاهنامه مکرر آمده است و باهمه تجسس در کتابهای لغتی که در دسترس داشتیم بر من درست معلوم نکردید که آیا اصل این کلمه فارسی (پهلوی) است و معرب و مقلوب گردیده و یا بر عکس از عربی (یا زبان سامی دیگری) در زبان پهلوی و فارسی آمده است.

مذبح	مسیح	معین
مدهون	مسیحا	معیوب
مر	مشری	معانی
مراد	مشرق	مغربل
مرقد	مشعبد	مغفر
مر کب (باهیم مقتوح وراء ساکن)	مشغول	مغنی
مرکز	مصاف	مقناطیس ^۱
مروت	مصر	مقام
مره	مصطفا	مقدار
مرهم	مصعد	مقدس
مریم	مصور	متضاع
مزاح	مطبخ	مقناطیس ^۱
مزیح	مطران	مکافات
مستتیر	مطرب	مکان
مستحق	مظرف	مکمل
مستمند	مظلوم	مکه
مسعود	معجز	مکی
مسکین	معدن	ملاح
مسلسل	معصف	ملال
مسلم	معلق	ملحم
مسمار	معنبر	ملك (بالام مقتوح)
مسند	معنی	ملك (میم ضمه دار و لام ساکن)

ندیم	موکل	ملك (بالام کسرہ دار)
نرخ	مؤمن	ملمع
نسب	مونس	ملوک طوایف
نسبت	مہار	مملکت
نسخه	مہد	منادی (منادی گری)
نسل	مہندس	(+ منادی گری)
نشاط	مہیب	منارہ
نصیبین	میدان	منبر
نظارہ	میراث	منت
نظارہ	میسر	منتہا
نظم	میسرہ	منثور
نظیر	میل	منجم
نعرہ	میلاد	منجنيق
نعل	میمنہ (میمنہ دار)	منذر
نعلین	(جمعاً ۱۳۳ کلمہ)	منزل
نعم	ناصرالدین علوم انسانی	منسوج
نعمان	نہات	منشور
نعمت	نبی	منصف
نعمہ	نبید (ونبید)	منظر
نفس	نجومی	منقار
نفور	نحس	منور
نفیر	نخاس	موج (موج زن)
نقش	نخل	موجود
نقصان		موسی

هدیه	وسواس	نقط
هریسه	وصف	نقطه
هزیمت	وصی	نقل
هضمی	وعد (وعده)	نقل (با تون مضموم)
هلاک	وعید	نقیب
همت	وفا (وفادار + وفاداری)	نکبت
هندس	وفی	نوبت
هندسه	وقاص	نوحه
هندسی	وقت	نور
هودج	وکیل	نهر (نهری)
هوس	ولوله	نهی
هول	ولی	نهیب
هول (بمعنی بالا)	ولی	نیابت
هولناک	ولیعهد	نوبت (دفعه + مرتبه
هیبت	ولیکن	+ بار) ۱
هیجا	ویله	(جمعاً ۴۷ کلمه)
هیگل	(جمعاً ۲۴ کلمه)	(و)
(جمعاً ۲۴ کلمه)	(ه)	وارث
(ی)	هاروت	وبال
یا جوج	هارون	وجود
یا قوت (یا قوت فام)	هاشمی	وحشی
یتیم	هبا	وراق
یقین	هجا	وریب
یمن	هجران	وزن
(جمعاً ۵ کلمه)	هجرت	وزیر